EL PUNT AVUI+

OPINIÓ SENADORS D'ERC I D'EH BILDU -
18 juny 2020 2.00 h

OPINIÓ

Realitats transfrontereres per a transformar el futur

Una duana encara activa als Pirineus ***ACN****.*

JORDI MARTI DEULOFEU, MIQUEL CAMINAL, GORKA ELEJABARRIETA I IDURRE BIDEGUREN -

A un costat i l'altre de les fronteres estatals dels espais transfronterers, la vida transcorre de manera relativament normal gràcies a la multitud de relacions geogràfiques, econòmiques, laborals, socials, sanitàries i educatives. En el cas d'Euskal Herria i els Països Catalans, aquesta realitat és encara més evident perquè pot incorporar elements identitaris, lingüístics, culturals i de pertinença, d'adhesió a una mateixa nació, que per sobre de fronteres artificials ha aconseguit perviure fins als nostres dies.

En un projecte europeu comú pretesament basat en la lliure circulació de persones, béns i serveis, cal tenir molt en compte la mobilitat laboral dels denominats "treballadors transfronterers" de la Seu d'Urgell (Alt Urgell) i Puigcerdà (Cerdanya) que es desplacen al Principat d'Andorra. Encara que sembli mentida, desgraciadament al segle XXI els seus drets laborals no són homologables als d'un ciutadà de ple dret de la Unió Europea. Això no obstant, la realitat del dia a dia, tossuda i pràctica a parts iguals, segueix inalterable el seu curs. Per a una basca d'Urruña o una catalana de Ceret és més senzill anar a estudiar, treballar o fins i tot fer les compres a Figueres i a Girona o a Donostia i a Irun que a Bordeus, Tolosa o París. De la mateixa manera que per a un basc de Lesaka li resulta més convenient anar a la platja d'Hendaia o a algú de la Jonquera li queda pràcticament igual de prop anar a Argelers o a Cotlliure que a Llançà o a Roses, al nord de la Costa Brava.

Per si això fos poc, en el cas de l'euskara i el català, compartir un espai lingüístic comú és un element facilitador d'aquestes múltiples i com-

plexes interrelacions. No s'ha de ser molt erudit per constatar que la realitat supera amb escreix els vells esquemes basats en les fronteres tradicionals artificioses dels estats nació. En definitiva, només hi ha ciutadans que treballen, estudien, compren i van al metge a una banda i l'altra d'aquestes fronteres més físiques que reals.

L'Euroregió de Nova Aquitània, Euskadi, Navarra (NAEN), l'Euroregió Pirineus Mediterrània (Catalunya, les Illes Balears i Occitània) i l'Eurodistricte de l'Espai Català Transfronterer format pel Departament dels Pirineus Orientals i les comarques de la demarcació de Girona, poden ser instruments molt positius per desenvolupar i aprofundir molt més les potencialitats de les relacions humanes als espais transfronterers, transcendint la rigidesa dels entramats burocràtics, administratius i institucionals estatals.

L'únic que manca és que l'Estat espanyol i l'Estat francès adoptin les mesures i els acords necessaris per dotar aquestes entitats de dret públic de recursos i contingut per executar projectes de cooperació i fer-ho possible. Com el cas de l'Hospital de Cerdanya a Puigcerdà, un magnífic exemple de cooperació transfronterera de dos sistemes públics de salut diferents (Catalunya i l'Estat francès) per donar servei a un territori dividit entre dos estats (Cerdanya i el Capcir).

Més enllà, en un context de crisi sanitària a conseqüència de la Covid-19, que demana a crits un exercici de corresponsabilitat, cogovernança, codecisió i cogestió, no tenia cap sentit tancar les fronteres sense tenir en compte aquestes realitats transestatals en la presa de decisions i deia molt poc de l'esperit de la

Declaració Schuman del 1950. En el cas de la població transfronterera catalana i basca, el tancament de fronteres ha suposat *de facto* un doble confinament. És paradoxal que quan la Comissió Europea demanava l'obertura de fronteres i també estats membres com Alemanya, Itàlia o França, el govern espanyol s'escudava a establir quarantenes de manera unilateral sense prendre en consideració que la població transfronterera –no hauríem d'oblidar que comprèn "treballadors transfronterers"– no es pot equiparar a fluxos de turisme, fins que ara, a la fi, ha optat per obrir les fronteres de l'espai Schengen el pròxim 21 de juny.